

ELS NORD-AMERICANS NO PODEN VENDRE: CRISI PER A TOTS

¿El dòlar, paper mullat?

La política econòmica de Ronald Reagan, «reaganomia», ha dut l'economia nord-americana a un carreró sense eixida. Ara, període pre-electoral, l'administració republicana fa el que pot per reduir els efectes d'una recessió dins de les seues fronteres. Solució: escampar-la arreu del món. El dòlar n'és l'instrument.

Rafael Castelló

El 19 d'octubre, ja conegut com el *dilluns negre*, els mercats financers a tot arreu van rebre un fort revés. Un revés que totes les dades, i alguns analistes ho feren notar, anunciaven. Des d'aleshores, la caiguda de la cotització del dòlar ha estat vertiginosa. El ritme de reunions dels grans responsables de l'economia internacional, els darrers dos mesos, es pot qualificar de frenètic. La borsa cau, els deutes externs dels Estats Units superen els de Mèxic i Brasil junts (els tres són els estats més deutors del món)... El dòlar es deprecia ràpidament.

¿On serà la meta? Millor, ¿quina és la meta? Les característiques són pròpies d'una situació crítica. I crítica ve

de crisi. L'ordre econòmic internacional és en crisi, tremola. El colós que el manté s'agenolla. La situació del dòlar, déu dels intercanvis internacio-

nals, ¿és el símptoma d'una malaltia o la teràpia que l'eliminarà?

La resposta no és senzilla. A principis dels anys 70, quan el dòlar tingué una forta crisi que féu trontollar tot el sistema monetari internacional, els tipus de canvi, les cotitzacions de les monedes, es convertiren en una variable econòmica molt lligada a la situació del mercat, cada volta mes dependent de l'oferta i la demanda de cada moneda. D'altra banda, des que la política monetària és política monetària, els governs han après molt bé a intervenir en el mercat, com si d'un altre agent privat es tractara, per a aconseguir els seus objectius polítics. De manera que l'actual depreciació contínua del dòlar podria ser el reflex de la conjuntura en què es troba l'economia, en general, o el sistema financer, en particular. O

també podria ser l'instrument per donar-li solucions.

¿Reflex de què?

Efectivament, al començament dels anys 80, quan **Reagan** va aplicar la seua política, el tipus d'interès, el preu dels diners, pujà a cotes històriques. Els tipus d'interès elevats, a banda de ser afavoridors dels prestamistes, normalment amb rendes elevades, faciliten l'entrada de capitals estrangers, a la recerca de millors rendiments. Els inversors internacionals giraren la vista cap als EUA. Compraren dòlars i invertiren allà. Així, el dòlar tenia una gran demanda i s'encaria; el dòlar pujava. Amb uns tipus d'interès artificials, s'aconseguien cotitzacions artificials que no responien a la situació econòmica: el dòlar es va sobrevalorar.

Dòlars cars signifiquen productes nord-americans cars. La compra de la moneda per tal d'adquirir productes de Virgínia o Califòrnia resultava massa costosa. Les exportacions es reduïren. La venda a l'exterior de les empreses dels EUA era cada vegada més difícil. D'altra banda, als americans els resultava, gradualment, més barat comprar moneda japonesa, alemanya o espanyola per a adquirir productes d'Osaka, Francfort o Elx. Les importacions augmentaven i, per tant, la competència. La venda a l'interior de les empreses nord-americanes era cada vegada més difícil. Era difícil vendre fora i dins de les fronteres. La rendibilitat disminueix. La Balança de Pagaments mostrava un deute comercial creixent.

Per contra, la Política Pressupostària de l'administració Reagan es llançà cap a un dèficit expansiu, basat en grans despeses en Defensa i en la caiguda dels impostos, que augmentà el nivell d'inversió i consum, amb el que això suposa de major importació. Els nord-americans viuen per damunt de les seues possibilitats.

La tardor d'enguany, la borsa respon a aquesta situació de falsa rendibilitat de les empreses nord-americanes. Els inversors estrangers comencen a cancel·lar operacions i, per tant, venen dòlars. La situació de la Balança de Pagaments aconsella la devaluació, o caiguda ràpida de la cotització del dòlar; per això, tot aquell que disposa d'aquesta moneda intenta desfer-se'n abans que es produeixca. Així, el dòlar té molta oferta i és cada vegada més barat: cau.

¿Instrument per a què?

Al mateix temps, el tipus de canvi també és considerat com un altre ins-

La situació del dòlar, ¿el símptoma d'una malaltia o la teràpia?

trument de política econòmica. Com a mínim, s'aproxima a allò que seria un objectiu intermedi. Els bancs centrals i/o els governs fixen els tipus de canvi desitjats en la compra o la venda de moneda estrangera al mercat. **Ronald Reagan** i els seus acòlits administradors s'han afanyat a desmentir que facen res perquè el dòlar caiga. No intervenen en el mercat. No ho eviten, doncs. Ara bé, no podran negar que han creat l'ambient idoni perquè el dòlar es deprecie.

Des d'aquelles declaracions de **James Baker**, secretari d'estat del Tresor dels EUA, en què assegurava que el dòlar continuaria depreciant-se, uns dies abans del *dilluns negre*, les opinions han anat sempre en la mateixa línia. **Kiichi Miyazawa**, ministre japonès de finances, **Gerhard Stoltenberg**, ministre de finances alemany, **Jacques Berlers**, president de la Comissió Europea... **Martin Feldstein**, antic president dels consellers econòmics de **Reagan**, va arribar a declarar que el dòlar havia de perdre un 30 per cent del seu valor.

Amb aquestes opinions llançades als mitjans de comunicació, no cal la intervenció directa, ¿qui tindria dòlars i no els vendria? L'administració Reagan, més liberal que ningú, no intervé directament en el mercat, *deixa* que les

forces privades facen. Ells *sols* faciliten la informació. ¿Què s'intenta aconseguir amb aquesta depreciació de la moneda nord-americana?

Els efectes són múltiples. Si seguim el raonament anterior, dòlars barats signifiquen productes nord-americans més barats. La compra de moneda per a adquirir productes de Chicago o Boston és poc costosa. Les exportacions augmenten. D'altra banda, als americans els resulta gradualment més car comprar iens, marcs o pessetes si volen adquirir productes de Nagasaki, Bonn o Elda. Les importacions disminueixen. D'aquesta manera, la Balança Comercial nord-americana ha de millorar.

Les notícies, però, són contradictòries: la Balança té un dèficit cada vegada major. ¿Per què? Perquè els EUA mantenen relacions econòmiques estretes amb països en vies de desenvolupament, com ara els d'Amèrica Central, Brasil, Taiwan... i aquests països, com que depenen tant de les seues exportacions als Estats Units, lliguen les seues monedes al dòlar. Així, si el dòlar perd el 5 per cent del valor, aquestes monedes, també, i la posició relativa no canvia. A més, mentre l'administració Reagan no es compromet a reduir el dèficit pressupostari, la resta de grans països industrialitzats,

amb nivells de vida elevats, es neguen a oferir-se com a compradors, com a substituïts del paper que aconsegueixen els EUA i es limiten a comprar dòlars per tal d'evitar que la caiguda siga meteòrica. Així, el primer efecte i fonamental és sobre el flux d'intercanvis. I els resultats no són els esperats.

Quant al nivell de preus, pujarà als EUA, augmentarà la inflació, i disminuirà a la resta del món. Els Estats Units importaran menys i exportaran més; per tant, a dins de les fronteres, l'oferta de productes serà reduïda, es pagarà més per ells, els preus pujaran. A més, les importacions seran més cares. Per contra, la resta del món veurà com no pot vendre als EUA i, a més, li comprarà més productes, l'oferta serà elevada i els preus baixaran.

¿Quina és l'opció de **Ronald Reagan**? La resignació en la seua lluita contra la inflació. És prioritari mantenir el nivell d'activitat, els beneficis em-

presarials, evitar la recessió, i per aconseguir-ho, les empreses nord-americanes han de vendre a l'exterior, coste el que coste.

Ara que, com deia **Carlos Solchaga**, ministre espanyol d'Economia i Hisenda, si la caiguda del dòlar no va acompanyada per una política econòmica més expansiva, de major creixement i més importacions per part del Japó i Alemanya Federal, si aquests estats no augmenten les adquisicions en els mercats internacionals, aquesta pèrdua de valor de la moneda nord-americana no servirà de res. Sí. Potser sí que servirà d'alguna cosa: per a exportar la crisi i els efectes de la política reaganiana a d'altres països. I recordem que l'any 1988 és any electoral als EUA i abans de monopolitzar la recessió, els republicans prefereixen repartir la crisi entre tot el món. Guanyar la Casa Blanca és un assumpte molt important, fonamental. □

què Ueddei torni a N'Djamena des d'Algèria no han tingut èxit.

Xavier Nart és un coneixedor directe de la situació al Txad. Antic militant del PSP d'Enrique Tierno Galvan, actualment militant socialista, es va apuntar a les forces del Frolinat-FAP de Gukuni Ueddei durant la lluita contra el neocolonialisme francès. Amic personal de l'ex-president, Xaviert Nart va ser membre del Consell Revolucionari, resultat de la unificació de les diverses faccions del Frolinat el 1978 sota el liderat d'Ueddei. Des del 1977 ha viscut tots els esdeveniments del Txad des de molt prop i ha estat al front en diverses ofensives, primer contra el règim de Malloum i després al costat de les FAP contra les forces d'Habrè. Xaviert Nart és pessimista respecte a la situació actual del Txad, i per les notícies que ell té, tem que les forces líbies no trigaran gaire a engegar una nova ofensiva en aquell país.

—¿Com estan repartides actualment les forces al Txad?

—L'octubre del 1986 es va produir

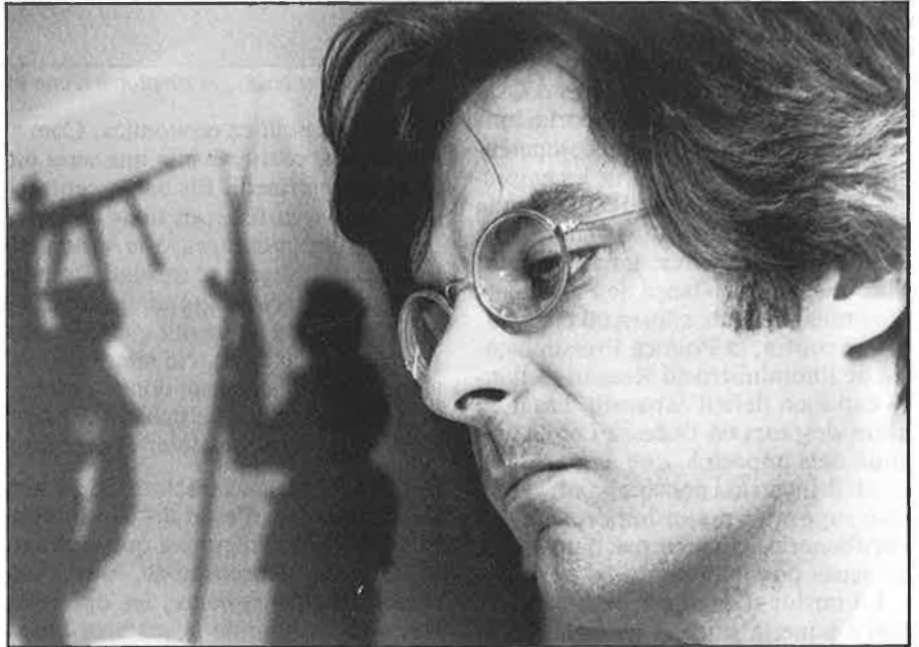
Les tres guerres del Txad

Des que el 1960 el Txad va obtenir la seva independència de França, la guerra ha estat la constant de la via d'aquest país. A la ja per si difícil explotació de la seva pròpia riquesa econòmica, com el petroli o el cotó, es suma la dramàtica situació financera creada pel manteniment d'una guerra constant.

M. Goretti Palau

La guerra ha estat present durant molts anys al Txad. Primer va ser, fins el 1979, la lluita contra els règims neocolonials de Tombalbaye i Malloum del Front d'Alliberament Nacional del Txad —Frolinat—. Després, una vegada enderrocat Malloum i amb Gukuni Ueddei com a president del Txad, la guerra civil engegada per Hisène Habré, un altre líder del Frolinat, que es va aixecar contra Ueddei. Habré va conquerir el poder el 82 i va ser nomenat president, però la guerra civil va continuar, amb el suport de Líbia a les tropes d'Ueddei i el suport de França a les tropes d'Habrè.

A finals de 1986 es van reunificar les

Xavier Nart: «No trigarà una nova ofensiva líbia».

tropes d'ambdós líders per lluitar contra l'enemic comú, els líbies. Al llarg d'aquest any, les tropes unificades de l'exèrcit txadià han fet replegar els líbies fins a la franja d'Auzú, que ocupen des de 1973. Però la situació al Txad és absurda. La unificació de les Forces Armades Populares —FAP— i de les Forces Armades Nacionals Txadianes —FANT— és tan sols una unificació *de facto* militar. No hi ha acord signat entre els dos líders enfrontats fins l'any passat i les negociacions per-

la confrontació entre Gukuni i Gaddafi. Gukuni va donar l'ordre a totes les seves tropes del FAP, Forces Armades Populares, que passessin a lluitar contra l'exèrcit líbi, que havia passat de ser un aliat a ser un ocupant de fet. Llavors, totes les tropes de Gukuni queden unides amb la resta de tropes txadianes en una situació molt poc habitual en la història. D'una forma total trenquen amb els seus aliats i s'alien amb els seus principals enemics fins aquell moment contra l'exterior lí-